

DE NIEUWE MEESTER

door
A. VERHORST

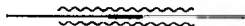

NIJKERK, G. F. CALLENBACH.

DE NIEUWE MEESTER

DOOR

A. VERHORST

NIJKERK
G. F. CALLENBACH.

I.

HET BELANGRIJKE NIEUWS.

In het westen daalde de herfstzon en wierp hare laatste stralen over de onafzienbare heidevlakte. Belangwekkend was de aanblik van eene vrij talrijke kudde schapen, langs de zachte glooiing van een heuvelrug verspreid, tenminste voor hem, die ook in de afwisselende tinten der eenzame heide de schoonheid van Gods schepping weet op te merken. — Daarvoor had evenwel de man, aan wien het opzicht over de zachtzinnige dieren was toevertrouwd, in het geheel geen oog. Zooals hij daar traag lag uitgestrekt met het hoofd op de groote, vereelte handen geleund, gaf zijn voorkomen niets anders te ontdekken, dan onkunde en onverschilligheid.

Nu, wij kunnen u wel verzekeren, dat Tjerk, de scheper van het dorp S— inderdaad ook niet tot de beste bewoners daarvan behoorde. Niemand mocht den grommigen man lijden, en deze scheen niets liever te doen, dan van groot en klein iets leelijks te vertellen of — te verzinnen. Gij zult mij toestemmen: zoo iemand maakt zich stellig niet bemind.

Maar had de man wellicht ook redenen, om zoo boos en verstoord te zijn?

Wij zullen het straks wel vernemen. Zien we nu liever, wie daar den scheper naderen, en hooren wij, wat men hem komt

vertellen: wij hebben er belang bij. Het waren twee stevige knapen, Stoffel en Peter, jongens van 12 en 11 jaar, zonen van boer Volders, bij wien de herder tegenwoordig in dienst was. Bij hunne nadering richtte Tjerk zich op, hield de hand boven de oogen, ging daarna eenige schreden hun tegemoet, gevolgd door zijn hond, en riep den jongens toe:

„Heb jelui een boodschap, of wat nieuws? Anders kun je wel wegblijven!”

De knapen antwoordden niet dadelijk. Toen ze vlak bij den herder waren gekomen, zetten ze zich neer op een heidepol, en daarna begon Stoffel te vertellen, wat hij wist.

En wat wist hij dan?

Gij moet weten, dat de school van het dorp reeds eenige maanden gesloten was geweest, daar de vorige, oude schoolmeester in het begin van den zomer was overleden, en de burgemeester meende, dat er voor den winter geen nieuwe meester noodig was. Des zomers kwamen er toch bijna geene kinderen school. Stoffel en Peter waren daarmee recht in hun schik, want van leeren hielden ze bijzonder weinig. Maar nu was ook de burgemeester komen te sterven. En de heer van het dorp, die in de naaste stad notaris was, had dadelijk werk gemaakt van het aanstellen van een anderen schoolmeester. En nu was het zoover, dat de nieuwe meester den volgenden dag uit de stad zou worden afgehaald, door boer Volders, met diens huifkar. Stoffel en Peter mochten mee, had de vader gezegd. Begrijpt ge nu, dat de jongens dit groote nieuws aan den scheper moesten vertellen?

Onze knorrighe vriend hoorde de mededeeling vrij onverschillig aan. Het kon hem zeker weinig schelen, wie voortaan de jeugd zou onderwijzen. Wel had ook hij eene vrouw, en kinderen, waarvan nog twee de school moesten bezoeken, maar Tjerk bemoeide er zich weinig mee, of ze dit deden, of niet.

Hij begon dan ook spoedig zijn hond te roepen, en, na zich

nog eens te hebben uitgerekte, maakte hij aanstalten, om zijne kudde naar het dorp te drijven, waar de schaapskooi haar wachtte. Hij zelf had ook trek in zijn middag- en avondmaal.

De jongens hielpen een handje mee. Zachtjes aan trok de troep naar huis. Een kwartiertje later was alles bezorgd en slofte Tjerk in de schemering naar zijne hut, die aan het andere einde van de dorpsstraat, achter de kerk stond. Wij willen hem volgen. Maar — wat is het hier pikdonker. „Steek de kaars aan!” beveelt de vader, en nu dit gedaan wordt, ontdekken we in de bekrompene ruimte vier kinderen. Een meisje van 13 of 14 jaren wellicht, klein en tenger van voorkomen, neemt een pannetje van het haardvuur en zet dat op de kleine tafel, bij de kaars. Tjerk gaat zitten, houdt den hoed op het hoofd en begint te eten, zonder een woord te spreken.

Nu komen Guurt en Louwtje, beiden acht jaren oud, aan de tafel staan en kijken met begeerige blikken naar het dampend maal. Roeltje, het oudste meisje, zet ook een keteltje met koffie voor vader neer en een bordje met pap.

Terwijl de scheper zwijgend voortgaat met eten, hooren we een dof geluid uit den donkeren achterhoek.

Wat is dat?

Tjerk kijkt eens op en — vraagt wat aan Roeltje.

Deze zegt zacht: „moeder slaapt nu; ze was van middag erg moe en ging vroeg te bed. Thijs is lastig geweest en wordt zeker weer wakker.”

Thijs was een jongen van 10 jaar, die zijn verstand niet had. Hij kon nauwelijks spreken, en niets leeren of doen.

Gij bemerkt, dat het gezin van den scheper al zeer ongelukkig was. Gij gevoelt stellig medelijden met de zieke moeder, de teere Roeltje en den armen Thijs?

Dankt dan den Heere God, die u zooveel meer doet genieten.

II.

DE NIEUWE MEESTER.

Dat was een pret, toen Stoffel en Peter den volgenden morgen met Volders in den huifwagen den Zandweg opreden naar de stad. Want zoo'n buitenkansje hadden die jongens niet elke week.

Nieuwsgierig waren ze, hoe die nieuwe meester er wel uit zou zien. Of hij grooter of kleiner zou zijn, dan de „ouwe.” Of hij ook, net als deze, een pruik zou dragen en een blauwe bril, dan wel, of hij die beide dingen zou kunnen missen, enz.

Maar — niet alleen de jongens, ook de groote menschen waren vol nieuwsgierigheid, omtrent den man, die voortaan hunne kinderen zou regeeren.

Welnu, evenals aan elken dag, kwam ook aan dezen een einde. En tegen den avond, ziet, daar naderde werkelijk de huifkar het dorp S. alweer, en waren alle oogen met verlangen daarheen gericht.

Toen de kar vóór het kleine, bouwvallige schoolhuis stil hield, was zij dadelijk omringd door eene dichte menigte van groote en kleine menschen. Daar stapten ze er uit. Wie?

Een klein mannetje eerst. Hij was eenvoudig in het zwart gekleed, droeg een lagen hoed met breeden rand, maar geen bril en geen baard.

Daarna eene juffrouw, ook in het zwart, en ook heel eenvoudig, maar netjes. De kleine man gaf haar een hand en bracht haar in het huis.

Daarna neen, nu was het uit, want de boer en de jongens waren er het eerst uitgesprongen.

Nog een paar dozen en koffers werden uit den wagen gehaald en naar binnen gedragen. Langzamerhand trok de menigte af, onder allerlei uitroepen en opmerkingen omtrent de pas aangekomen personen.

Den volgenden dag was het geheele dorp in beweging. Hier en daar zag men vlaggen uitgestoken. Want de burgemeester kwam reeds 's morgens vóór acht uur het dorp inrijden. De schoolkinders, allen op hun best uitgedost, en met oranjelinten versierd, trokken juichend en jubelend door de dorpsstraat.

Want immers, heden morgen zou de nieuwe meester in de school komen, en plechtig, in bijzijn van den burgemeester en de heeren van den raad, worden toegesproken door nóg een andere mijnheer, die ook uit de stad kwam en die over de „schoolmeesters moest regeeren.”

Dat zou wat moois wezen!

En voor de jongens en meisjes kwam het eigenlijke moois pas *daarna!* Want — ze wisten dat vooruit, omdat boer Volders ook lid van den raad was, en Stoffel het dus vernomen had — ze zouden onthaald worden op koek, krentenbroodjes en melk.

Verbeeldt u, welk een heerlijk vooruitzicht!

Wij kunnen zoolang niet wachten, en niet uitvoerig vertellen, hoe plechtig en deftig alles dien dag gebeurde, hoe mooi de burgemeester, en die „dikke mijnheer” wel spraken. En ook hoe luide, hoe opgewonden de kinders driemaal „hoera!” riepen, toen de koek en de broodjes in 't gezicht kwamen!

We zullen liever eens even binnenloopen bij boer Volders, in den schemeravond van dien zelfden feestelijken dag. Daar zit hij, met een kort pijpje in den mond, den hoed op, bij de tafel, waaromheen nog vier andere boeren zitten, precies als hij. Ze zijn druk in gesprek over den nieuwen meester. Ze praten allen tegelijk, en zóó hard, dat we er niets van kunnen verstaan.

Maar opeens schreeuwt Volders boven al de anderen uit, terwijl hij met zijn groote vuist op tafel slaat: „En ik zeg je

dan, dat ie maar weergaas mooi gepraat het, zoo klein as ie is, dat zeg ikke. En der zel nog één van joului komme moeten die 't em verbetert!"

't Was een oogenblik stil, en de rookwolken werden nóg dikker. Toen begon het leven opnieuw. Wij laten ze nu maar verder krakeelen. We begrijpen wel, dat ze 't over den nieuwen meester niet eens zijn. Sommigen vonden hem te klein en waren bang, dat hij de „grootte bengels" niet aan zou kunnen.

Maar boer Volders dacht er anders over. De meester had hem voldaan, door de mooie toespraak, welke hij tot den burgemeester en de leden van den raad, maar vooral ook tot de kinderen gehouden had.

Ook de kinderen vonden allen, dat meester Francke, zoo heette hij, een aardige meester was, al droeg hij geen blauwen bril en al was hij ook niet veel grooter dan Stoffel Volders.

III.

DE VIOOL.

In de eerste weken, welke nu volgden, werd de herfst allengs guurder, en gaven de avonden meer en meer tijd tot praten. Meester Francke had zich een weinig aan zijne nieuwe woning, zijne school en de dorpelingen leeren gewennen. Hij had zijne moeder bij zich, die dus de kleine huishouding bestuurde, wat zij zeer goed alleen afkon, daar er volstrekt geen weelde in het schoolhuis heerschte.

De boeren vonden in het eerst hun schoolmeester wel wat

stil en ernstig. Ze moesten wat aan hem gewinnen en de meester ook aan hen. Want — ik zal u dit maar even mee-deelen — mejuffrouw Francke was de weduwe van een Duitschen predikant. Zij had met haren zoon eenige jaren in eene stad van ons vaderland gewoond, waar zij familie had. Daar was haar zoon August tot schoolmeester opgeleid. En thans had hij door middel van den burgemeester dezen post hier op het dorp S— gekregen.

Ééne zaak was er, die de algemeene opmerkzaamheid trok. En dat was, dat de meester zóó mooi zingen kon. Dat hoorden ze des Zondags in de kerk, als hij voorzong. (*Een orgel was er niet. Er was ook geen predikant, maar om de twee of drie weken kwam er een van eene andere plaats.*) Maar ze hoorden het ook wel, als ze 's avonds eens voorbij het schoolhuis gingen. Daar stonden ze vaak luisterend en fluisterend in een groepje, tot de zang ophield.

Maar ze merkten het ook aan de kinderen.

Daar was meester, in de tweede week reeds, in de school gekomen met eene viool. Dat was een vreemde zaak voor de boerenknapen en meisjes! Maar hoe gaapten ze meester aan, als ware hij een toovenaar, toen ze de zuivere tonen hoorden, welke daaruit hun tegenklonken!

En verwonderlijk vlug leerden ze met meester meezingen, een lief eenvoudig liedje.

Het eerste versje er van luidde:

Hoe gelukkig is het kind,
 Dat reeds in zijn jonge dagen,
 's Heeren Woord en Wet bemint,
 Naar den hemelweg leert vragen;
 Hoe gelukkig is het kind,
 Dat reeds vroeg den Heer bemint.

Vele moeders leerden het aan hunne kinderen. Ze leerden er nog vele andere liederen, alle even schoon en lieflijk. En

ze moesten erkennen, dat de „ouwe” meester zoo iets nooit had geleerd.

In het eerst waren er enkele menschen, die van zulk eene viool in de school niets wilden weten, en vonden, dat meester dat *ding* maar weghouden moest.

Maar dat duurde niet lang. De grootste jongens zelfs kregen den meester lief. Tot verbazing van al de kinders, gebruikte de man nooit een stok, dan alleen, om op het bord aan te wijzen. Ze gingen graag naar de school. En toen de winter uit was, speet het velen zeer, dat ze nu vooreerst niet meer op de schoolbanken zouden zitten.

Onder de ijverigste en meest oplettende leerlingen bij het zangonderwijs behoorde zeker wel Louwtje, het achtjarige dochterken van den ruwen scheper.

Ze had een allerliefst stemmetje en een goed gehoor, zoodat ze al de liederen zuiver en getrouw in de armelijke woning deed weerklinken. Welk een troost voor de zieke moeder, als ze uit den mond harer kinderen, die lieflijke woorden hoorde; wanneer ze in de schemering bij het plaggenvuur zongen van den Heiland, die een kind is geworden en nederlag in Bethlehems stal; of wel van de goedheid en liefde des Heeren, die ook voor de armen zorgt in de strenge winterkoude.

Maar de vreugde was wel onbeschrijfelijk, toen op een donkeren avond onverwachts de meester zelf met zijne moeder de geringe woning binnen trad! Tjerk was thuis; hij zat in een hoek te snorken, terwijl de kinderen bij de moeder aan de tafel zaten. De scheper keek eerst wat verbluft door dit bezoek. Maar allengs werd hij meer spraakzaam, en vriendelijk. Vooral de oude juffrouw nam hem in door hare zachte stem en voorkomende manieren. Hij gevoelde zich een weinig verlegen en beschaamd. Meester sprak eenvoudig weg over de schaapskudde; En zoo kwam hij van zelf op den Goeden Herder, die zijn leven voor zijne schapen gegeven heeft. Hij vroeg

den man, of hij dien Herder kende, — of hij wel wist, dat die Herder ook *hem* zocht?

Daarop had Tjerk weinig te antwoorden. Alleen hoorde hij zoo wat van „weinig tijd” en „niet geleerd.” Maar — toen de meester en zijne moeder waren vertrokken, moest de grommige man toch erkennen, dat zij beiden „beste menschen waren.”

IV.

HET ZUURDEEG.

ls gij den bijbel opslaat en leest het 13^e hoofdstuk van Mattheus Evangelie, dan vindt gij daar verschillende gelijkenissen, door den Heere Jezus verhaald. Daaronder is ook eene „van den zuurdeesem,” waarin gesproken wordt van eene vrouw; die dit zuurdeeg in meel verborg, waardoor dit meel geheel doorzuurd werd.

Zeker is u dit wel bekend.

Maar verstaat gij ook de beteekenis?

Ziet, wanneer iemand den Heer vreest, den Heiland lief heeft, zijn hart vernieuwd en wedergeboren is — dan blijkt dit uit zijne woorden ook, maar vooral uit zijne daden. Zoo iemand spreekt gaarne met anderen over de goedheid en de liefde Gods, en over alles, wat wij voor onze eeuwige zaligheid noodig hebben. Zoo iemand behoort altijd opgeruimd, vriendelijk, hulpvaardig te zijn en o, zoo gaarne anderen in alles voort te helpen. Alleen van vuile, of zondige gesprekken en ijdele, nuttelooze dingen heeft hij een afkeer. Ik kan u zeggen, dat meester Francke zóó iemand was.

Nu kunt gij ook gelooven, dat de meeste menschen heel

gauw ontdekken, of een ander al of niet is, zooals zij zelven zijn. Ook de boeren van het dorp S. kwamen er achter. Ze begonnen langzamerhand te gevoelen, dat hun nieuwe meester een „vrome” was, zooals boer Volders het uitdrukte. Sommigen, ja velen, vonden dit eigenlijk niet zoo mooi. Ze werden bang, dat meester altijd over den bijbel zou spreken, en dat stond hun niet aan. Anderen echter verheugden zich er over, al durfden ze 't niet zoo ronduit zeggen.

Tot de laatsten behoorde ook de stille, zwakke vrouw van den scheper, die in alle eenvoudigheid nog wel eens tot God bad, om bekeerd te worden en behouden voor de eeuwigheid. Hetgeen de kinderen uit de school overbrachten, leerde haar nadenken. En de bezoeken van de oude juffrouw, die werden herhaald, deden haar harte goed.

Tjerk werd opgestoot door zijn baas, boer Volders, om naar den meester niet te luisteren, als deze over den bijbel begon te praten. En de scheper gaf in het eerst aan die inblazing gehoor. Maar weldra *moest* hij wel buigen, toen de Geest Gods zijn harte opende en hem begon te overtuigen van zonde en rechtvaardig oordeel.

Er kwam hier en daar vijandschap tusschen boeren en hunne arbeiders, tusschen buren en familieleden. Dat was de uitwerking van de stille prediking, door meester en zijne moeder, in de school en in den omgang op het dorp gebracht.

Zoo gaat het altijd. Maar ook hier kwam het uit, dat de Heere Jezus getrouw is aan zijne heerlijke belofte: „Ziet, Ik ben met ulieden, al de dagen, tot het einde der wereld. En — Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde!”

DE SCHAPEN VAN DEN GOEDEN HERDER.

Zoo hebben we achtereenvolgens gezien, hoe meester Francke zijn intrek nam in het oude schoolhuis; hoe zijn onderwijs en vooral zijn zangonderwijs aan de meeste ouders goed beviel, en — hoe zij hem en zijne moeder allengs leerden kennen als stille, oprechte christenen.

Nu naderde het einde van het jaar. Het was een echte, ouderwetsche winter, die reeds in het begin van December de plassen deed stollen en het bosch met een prachtig sneeuwkleed overtoog. Voor gezonde menschen als boer Volders, en voor stevige knapen, als zijne jongens waren, gaf dit weinig anders dan vreugde en vermaak.

Maar voor de zwakke, sukkelende vrouw van Tjerk den scheper scheen de scherpe koude minder gunstig te zijn. Althans, zij ging merkbaar achteruit, zoodat men met reden haar naderend einde kon tegemoet zien.

De ruwe schaapherder was in den laatsten tijd veel veranderd ten goede. Wanneer de Geest Gods in het harte werkt, en de mensch leert vragen; „wat moet ik doen, om zalig te worden?” dan wordt hij ongemerkt veranderd in al zijn doen en laten. Tjerk liet zich geregeld des avonds uit den ouden bijbel voorlezen door Roeltje, die dit zeer goed kon doen. Hij sliep dan niet, maar knikte nu en dan, of wischte zelfs met zijne vereelde hand een traan weg.

De moeder sprak hare kinderen ten slotte meestal een eenvoudig woordje toe, om ze te vermanen, dat zij toch naar het Woord des Heeren luisteren en daaruit alle wijsheid leeren

mochten. Zij bereidde hen zachtjes aan voor op de pijnlijke scheiding, welke zij duidelijk voelde naderen.

Roeltje, de oudste, begreep dit ook, en schreide menigmaal bitterlijk aan moeders borst. Dan begon ook de ongelukkige Thijs te klagen en riep tusschenbeiden op zijn manier: „zing! zing!”

En dan hieven de kinderen een der schoolliederen aan, waardoor de arme jongen scheen te bedaren, want hij wiegelde heen en weer met het lichaam en glimlachte. Wie weet, of hij er niet meer van gevoelde, dan zij wel dachten. Zoo ging de maand December voorbij. Eindelijk was het heerlijke Kerstfeest aangebroken.

Er was op dien feestdag geen predikant, die de gemeente kon voorgaan. Maar — meester wist raad. Hij liet al de kinderen en ook de ouders in het kerkgebouw samenkomen, en vertelde daar zeer eenvoudig de geschiedenis van des Heilands geboorte. De kleinen luisterden goed en ze wisten nu en dan ook aardig te antwoorden. Er waren oude mannen en vrouwen die er over verbaasd stonden. Boer Volders zelfs luisterde ernstig toe. En toen de meester begon te vragen, of de groote menschen nu wel waarlijk blijde waren, omdat Jezus in de kribbe van Bethlehem als een kindeke nederlag; toen tuurde hij naar den grond, want hij voelde, dat hij den Heere Jezus nog niet lief had, als *zijn* Heiland.

Tjerk zat in een hoekje; voorovergebogen en — weende zacht. Hij dacht aan zijne vrouw, toen meester zeide:

„Lieve kinderen! De engelen zongen daarboven: „vrede op aarde, in de menschen een welbehagen!”” Hij geeft vrede. Vrede in onze harten en huizen. Vrede, als wij eenmaal, vroeg of laat, sterven moeten. In het huis des Vaders zijn vele woningen. Daar zullen allen wonen, die den Heiland waarlijk hebben liefgehad. Zij zullen eeuwig juichen en zingen, zonder rouw en zonder pijn. Hij is de goede Herder. Hij roept al zijne schapen en schaapjes bij name. Hij kent ze. Hij roept

ook u, en uw vader en moeder. Bidt Hem, dat Hij in uw hart wone en u gelukkig make!"

Maar toen ten laatste de kinderen aanhieven het schoone lied, dat zij voor het Kersfeest geleerd hadden, en meester de viool daarbij bespeelde, — toen vulden veler oogen zich met tranen, en vouwde zelfs boer Volders de handen, bij het laatste versje. Het luidde:

Heere Jezus, Goede Herder,
 Leid ook mij aan uwe hand,
 Naar de liefelijke beemden
 Van het hemelsch vaderland!
 Trek mijn harte, woon daarbinnen,
 Maak mij rein van ziel en zinnen,
 Dat ik vroeg de zonde haat,
 En me op U alleen verlaat!"

Dat lied werd in Tjerks woning nog menigmaal gezongen. Met zwakke stem fluisterde zijne vrouw, als hij met tranen in de oogen hare hand greep: „Op Hem alleen, verlaat ik mij. Jezus geeft vrede!"

Veertien dagen later droegen de bureu zonder eenige plechtigheid de schepersvrouw naar den grafkuil. Toen ze terugkwamen zat juffrouw Francke bij de weenende Roeltje en den jammerenden Thijs. Zij wist waarlijk te troosten, en een glimlach op de bedroefde gezichtjes te voorschijn te roepen. Meester was er ook en sprak den scheper moed in, terwijl hij hem wees op de liefde Gods, die ook hem, armen, onverschilligen zondaar, bewezen was geworden.

Toen de oude juffrouw en haar zoon heengingen, drukte de vroeger zoo ruwe man beiden de handen en zeide, met afgebroken woorden:

„Meester, juffrouw, ik dank u. Ik was een oude zondaar. Ik kon op de stomme schapen passen, maar ik dwaalde zelf

n de woestijn. Maar de Goede Herder heeft u op mij afgezonden. Mogen mijne kinderen en ik zelf, nu maar Zijne schapen wezen. Zouden wij dan eenmaal . . . ?”

Hij kon niet meer zeggen. Maar meester sprak zacht: „Tjerk, vrees niet. Hij heeft gezegd: IK GEEF *hun het eeuwige leven, en zij zullen niet verloren gaan in eeuwigheid!*”

Moogt ook gij, lezer, tot die kudde van den Goeden Herder behooren!
